

Syntaktiske forhold ved kopuladrop med mere – samt interaktionelle perspektiver

Søren Sandager Sørensen

Aarhus Universitet

linsss@cc.au.dk

Eksistensen af kopuladrop (eller *nulrealisering* af kopula) og anden reduktion af ordet *er* er velkendt på dansk (P. A. Jensen, 2012), og flere studier har forsøgt at anskue fænomenet fra en interaktionel vinkel. Der har været mindre fokus på reduktion og nulrealisering af ordet *har*, men det er dokumenteret på dansk (Kristensen et al., 2017; Schachtenhaufen, 2012). Lignende fænomener kan ses på andre sprog: bortfald af *ha* er i høj grad grammatikaliseret på svensk (Bäckström, 2020), mens sammentrækninger af mange typer er velkendte på engelsk (Labov, 1969).

Har og *er* (og evt. andre former af dem) har både forskelle og ligheder, fx bruges begge som hjælpeverber i dannelsen af perfektum, og de har både leksikalske og grammatiske betydninger. Kopuladrop er både betinget af det foregående ords fonetiske træk og sætningens syntaktiske træk, fx ved ordstilling og tryk (P. A. Jensen, 2012). Puggaard (2020) diskuterer muligheden for at se anderledes på de syntaktiske relationer i sætninger med kopuladrop. J. S. Jensen (2021) og Kjær et al. (2020) undersøger hvilke handlinger kopula bruges i, og finder at vurderinger er særligt hyppige.

Baseret på tilfælde fra samtaledata præsenterer jeg observationer om brugen af konstruktioner med (evt. nulrealiseret) *er* og *har*, hvilke interaktionelle sammenhænge og handlinger de forekommer i, og hvilke kontraster de kan være en del af. Dette vil jeg forsøge at relatere til den tidligere litteratur om vurderinger (fx Garly, 2019) og give en mere detaljeret beskrivelse af de relevante typer vurderinger i relation til systemet for vurderinger, i forsøget på at se relationer mellem de interaktionelle funktioner for *har* og *er*. Særligt relevant er brugen af *har* i vurderinger samt tilstedeværelsen af tryk på *har/er*, plus mulige ligheder i de formater der indeholder vurderende adjektiver, participier eller andet med *har/er*. Vurderende handlinger kan også udføres via spørgende formater, faste konstruktioner eller uden bestemt format ved fx citat-framing.

Sådanne syntaktiske formater på sætningsniveau er ofte den måde interaktionelle funktioner er blevet beskrevet på, evt. sammen med ordstilling og/eller bestemt leksikalsk materiale. Jeg vil diskutere betydningen af dem og af fonologiske processer som kopuladrop for beskrivelsen af handlingsformaterne. Interaktionelle funktioner er altså relevante for den overordnede forståelse af de syntaktiske funktioner i kopulasætninger (jf. Bybee & Thompson, 2022 for engelsk) og giver nye perspektiver på de syntaktiske relationer, og jeg vil argumentere for interaktionens rolle i forståelsen af sproglige enheder og relationer.

Referencer:

- Bäckström, L. (2020). *Etableringen av ha-bortfall i svenskan—Från kontaktfenomen till inhemsk konstruktion*.
- Bybee, J., & Thompson, S. A. (2022). Interaction and Grammar: Predicative Adjective Constructions in English Conversation. *Languages*, 7(1), 2. <https://doi.org/10.3390/languages7010002>
- Garly, K. (2019). *æv bæv—Et samtaleanalytisk indblik i vurderinger i danske, naturlige samtaler*. *Skrifter Om Samtalegrammatik*, 6(2).

- Jensen, J. S. (2021). At være eller ikke at være. En sprogspsykologisk redegørelse for brugen af kopula i dansk talesprog. In Y. Goldshtein, I. S. Hansen, & T. T. Hougaard (Eds.), *18. Møde om Udforskningen af Dansk Sprog* (pp. 269–292). Nordisk - Institut for Kommunikation og Kultur.
- Jensen, P. A. (2012). Grænsefladen mellem fonologi og syntaks—Evidens fra *er*-kontraktion og enhedstryk i dansk. *NyS*, *42*, 92–115.
- Kjær, L., Brink, S., & Kølback, J. (2020). Hvad er det? *Skrifter Om Samtalegrammatik*, *7*(3).
- Kristensen, L. B., Schachtenhaufen, R., & Boye, K. (2017). Reduktion i udtalen af grammatiske vs. leksikalske ord. In I. S. Hansen, T. T. Hougaard, & K. T. Petersen (Eds.), *16. Møde om Udforskningen af Dansk Sprog* (pp. 187–208). Nordisk - Institut for Kommunikation og Kultur.
- Labov, W. (1969). Contraction, Deletion, and Inherent Variability of the English Copula. *Language*, *45*(4), 715–762. <https://doi.org/10.2307/412333>
- Puggaard, R. (2020). A Semiotic Grammar account of copula clauses in Danish. *Skrifter om Samtalegrammatik*, *7*(4).
- Schachtenhaufen, R. (2012). Nulrealisering af verbalformer i dansk spontantale. *Danske Talesprog*, *12*, 126–150.